

Huddingweg 5 te Putten

gemeente Putten

Een inventariserend veldonderzoek door middel van proefsleuven

Opdrachtgever

A. van den Heuvel
Roosendaalseweg 135
3882 MN Putten

Projectleider

drs. Y. Henk

Versie 1**Projectnummer**

Synthegra Rapport S200035-B

Autorisatie

drs. F. Stevens

Datum

21-09-2020

COLOFON

Opdrachtgever : A. van den Heuvel
Project : Huddingweg 5 te Putten
Projectnummer : S200035-B
Titel : Huddingweg 5 Putten, Inventariserend Veldonderzoek door middel van proefsleuven
Datum : 21-09-2020
Projectleider : Y. Henk
Auteur : drs. N. van Malssen
Autorisatie : drs. F. Stevens
Druk : Synthegra B.V., Leusden
Afbeeldingen : Synthegra B.V., tenzij anders vermeld
ISSN : 1874-9771

Synthegra B.V. is gecertificeerd voor de BRL 4000 protocollen 4001 t/m 4004 (landbodems)

Synthegra B.V.

Olmenlaan 6a
NL-3833 AV Leusden
T: +31 (0)88 81 81 981
E: www.synthegra.nl

© Synthegra B.V., 2020

INHOUD

ADMINISTRATIEVE GEGEVENS	4
SAMENVATTING	5
1 INLEIDING	7
1.1 Onderzoekskader	7
1.2 Onderzoeksdooel en vraagstellingen	7
1.3 Ligging en huidige situatie plangebied	8
1.4 Toekomstige situatie plangebied	9
2 VOORONDERZOEK	10
2.1 Inleiding	10
2.2 Gespecificeerde archeologische verwachting op basis van het PvE	10
3 VELDONDERZOEK	12
3.1 Methode	12
3.2 Landschapsgenese en bodemopbouw	12
3.3 Analyse sporen en structuren	13
3.4 Vondstmateriaal	14
3.5 Specialistisch onderzoek	14
4 BEANTWOORDING VAN DE ONDERZOEKSVRAGEN EN CONCLUSIES	15
4.1 Beantwoording van de onderzoeksvragen	15
4.2 Conclusies	16
5. Archeologische waardering en selectieadvies	17
5.1 Waardering	17
5.2 Selectieadvies	19
BRONNEN	20

Bijlagen:

Bijlage 1: Overzicht van de relevante geologische en archeologische tijdvakken

Bijlage 2: Allesporenkaart

Bijlage 3: Sporenlijst

Afbeelding voorblad: De aanleg van vlak 1 in proefsleuf 2 (foto: Synthegra B.V.).

Administratieve gegevens

Toponiem	: Huddingweg 5 te Putten
Plaats	: Putten
Gemeente	: Putten
Provincie	: Gelderland
Projectnummer	: S200035-B
Bevoegde overheid	: Gemeente Putten, dhr. M. Wispelwey
Opdrachtgever	: A. van den Heuvel
Uitvoerende instantie	: Synthesgra B.V.
Datum uitvoering veldwerk	: 09-09-2020
Uitvoerders veldwerk	: drs. Y. Henk (projectleider) en R. Knoppiën (veldmedewerker)
Onderzoeksmelding (ARCHIS)	: 4888313100
Datum onderzoeksmelding	: 28-08-2020
Afrondingveldwerk	: 09-09-2020
Kaartblad	: 32E
Periode	: Neolithicum – Vroege Middeleeuwen
Oppervlakte	: 15.000 m ²
Perceelnummer	: 4199
Grondeigenaar/ beheerder	: A. van den Heuvel
Grondgebruik	: Akker/deels bebouwd
Geologie	: Formatie van Bortel, Laagpakket van Wierden
Geomorfologie	: Dekzandrug en vlakte van ten dele verspoelde dekzanden of löss
Bodem	: Hoge zwarte enkeerdgronden; leemarm en zwak lemig fijn zand
Depot	: Documentatie en vondsten zullen worden aangeleverd aan het Provinciaal Depot van Gelderland te Nijmegen.

Centrum:	x 169394 /	y 470480
----------	------------	----------

Samenvatting

De aanleiding voor het onderzoek is de geplande omschakeling van middelgroot agrarisch bedrijf naar een groot agrarisch bedrijf (een biologische varkenshouderij), waarvoor twee nieuwe stallen zullen worden gebouwd. De nieuwe stallen zullen grotendeels op de plaats van de bestaande opstallen worden gebouwd. De fundering zal tot maximaal 1,60 m -mv worden aangelegd.

Doelstelling

De doelstelling van het proefsleuvenonderzoek is het aanvullen en toetsen van de archeologische verwachting, zoals geformuleerd in hoofdstuk 4 van het Programma van Eisen (conform KNA-versie 4.1 Protocol 4003 inventariserend veldonderzoek) voor onderhavig onderzoek. Het doel van het archeologische onderzoek is onder meer om vast te stellen of binnen het plangebied een vindplaats aanwezig is en zo ja, het begrenzen van de op het terrein aanwezige archeologische waarden en het bepalen van de gaafheid en conservering ervan. Verder moet een gefundeerde afweging worden gemaakt met betrekking tot eventueel vervolgonderzoek.

Gevolgd onderzoeksmethode

Het onderzoek is uitgevoerd volgens de uitgangspunten en randvoorwaarden zoals vastgelegd in het Programma van Eisen (PvE) dat is opgesteld door R.N. Halverstad.¹ Tijdens het veldonderzoek was geen reden om van de beschreven onderzoeksmethodiek af te wijken. In totaal is 360 m² onderzocht. Er zijn twee proefsleuven aangelegd (respectievelijk 4 x 70 m en 4 x 20 m) waarin één vlak is aangelegd/gedocumenteerd. Er is één profiel aangelegd, waarbij één kolomopname is gedocumenteerd. Proefsleuf 1 (ca. 4 x 70 m) is vanaf de zuidoosthoek van het terrein in westelijke richting langs de perceelgrens uitgezet. Proefsleuf 2 is min of meer haaks op proefsleuf 1 in noordelijke richting uitgezet. Deze proefsleuf is iets korter gehouden; de bespaarde vierkante meters zijn ingezet voor een uitbreiding van proefsleuf 1.

Resultaten

Tijdens het proefsleuvenonderzoek zijn in het vlak sporen waargenomen en is op zeer beperkte schaal vondstmateriaal aangetroffen, dat is verzameld (vier fragmenten nieuwtijds roodbakkerend geglazuurd aardewerk, aangetroffen in een greppel). Het gaat bij de sporen om enkele greppels/sloten en meerdere paalkuilen. Er lijkt geen sprake te zijn van een huisplattegrond, maar mogelijk een structuur. Om dit te controleren is de proefsleuf ter hoogte van de concentratie paalkuilen enkele meters in zuidelijke richting uitgebreid. Er werd een smalle perceelgreppel (S18) aangetroffen, die parallel liep aan greppel S1, die eerder was aangetroffen. Op grond van deze resultaten kan niet worden uitgesloten dat het bij de paalkuilen om een structuur gaat, maar door het onregelmatige patroon lijkt dit niet waarschijnlijk. De aangetroffen sporen wijzen eerder op een landelijk gebruik (waarbij te denken valt aan perceelsloten en verwante structuren). Het bodemprofiel kan als intact gezien worden.

Binnen de grenzen van het plangebied zijn geen behoudenswaardige archeologische resten aangetroffen. Om deze reden wordt aanbevolen geen vervolgonderzoek te laten uitvoeren bij bodemverstorende activiteiten. Het definitieve selectiebesluit zal worden genomen door de bevoegde overheid, de gemeente Putten. Er dient rekening te worden gehouden met het vastgestelde archeologische beleid (bijvoorbeeld gestelde prioriteiten)

¹ Halverstad 2020.

van de bevoegde overheid. Het is niet toegestaan rekening te houden met andere beleidskeuzes of -prioriteiten: die afweging maakt deel uit van het selectiebesluit en is voorbehouden aan de betreffende overheid zelf.

Bovenstaande vormt een selectieadvies. Met nadruk willen wij de opdrachtgever erop wijzen dat dit advies nog niet betekent dat in deze fase van het vergunningsverleningstraject reeds bodemverstorende activiteiten of daarop voorbereidende activiteiten kunnen worden ondernomen. De resultaten van dit onderzoek dienen vooraleerst te worden beoordeeld door de bevoegde overheid (gemeente Putten). Deze neemt vervolgens een definitief selectiebesluit.

Er is geprobeerd een zo gefundeerd mogelijk advies te geven op grond van de gebruikte onderzoeksmethoden. De aanwezigheid van archeologische sporen of resten in het plangebied kan nooit volledig worden uitgesloten. Synthegra wil de opdrachtgever er daarom op wijzen dat, indien tijdens de werkzaamheden een (mogelijke) archeologische vondst wordt gedaan dan geldt de wettelijke meldingsplicht, zoals omschreven in artikel 5.10 van de Erfgoedwet bij de minister. Uit praktisch oogpunt kan een dergelijke toevalsvondst bij de gemeente worden gemeld.

1 Inleiding

1.1 Onderzoekskader

Synthegra B.V. heeft in opdracht van dhr. A. van den Heuvel op 9 september 2020 een archeologisch inventariserend veldonderzoek door middel van proefsleuven² uitgevoerd op een terrein aan de Huddingweg 5 te Putten (afb. 1).

De aanleiding voor het onderzoek is de geplande omschakeling van middelgroot agrarisch bedrijf naar een groot agrarisch bedrijf (een biologische varkenshouderij), waarvoor twee nieuwe stallen zullen worden gebouwd (afb. 2). De nieuwe stallen zullen grotendeels op de plaats van de bestaande opstallen worden gebouwd. De fundering zal tot maximaal 1,60 m -mv worden aangelegd.

Het onderzoek is uitgevoerd conform de vigerende versie Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie.³ De uitgangspunten en randvoorwaarden voor dit onderzoek zijn vastgelegd in het Programma van Eisen (PvE) dat is opgesteld door R.N. Halverstad.⁴ Dit PvE is namens de gemeente Putten getoetst en goedgekeurd door dhr. M. Wispelwey. De bevoegde overheid, de gemeente Putten, zal de resultaten van het onderzoek toetsen en een definitief selectiebesluit nemen aangaande de vrijgave van het plangebied voor verdere ontwikkeling zoals omschreven in de vergunningsaanvraag.

1.2 Onderzoeksdoel en vraagstellingen

De doelstelling van een proefsleuvenonderzoek is het aanvullen en toetsen van de archeologische verwachting, zoals geformuleerd in hoofdstuk 4 van het Programma van Eisen (conform KNA-versie 4.1 Protocol 4003 inventariserend veldonderzoek) voor onderhavig onderzoek. Het doel van het archeologische onderzoek is onder meer om vast te stellen of binnen het plangebied een vindplaats aanwezig is en zo ja, het begrenzen van de op het terrein aanwezige archeologische waarden en het bepalen van de gaafheid en conservering ervan. Verder moet een gefundeerde afweging worden gemaakt met betrekking tot eventueel vervolgonderzoek.

Daarnaast is het onderzoeksdoel het vaststellen hoe de mogelijke vindplaats(en) informatie kan (/kunnen) bieden ten aanzien van vragen gesteld in de NOaA 2.0:

- Waar, op welke wijze en in welke vorm beïnvloedde de mens het landschap (of onderdelen daarvan) en vegetatie vóór de grootschalige introductie van akkerbouw? (NOaA 2.0-vraag 10).
- Wat is de aard, context en betekenis van intentionele (rituele?) deposities in en rond huis en erf? (NOaA 2.0-vraag 29).
- Welke landschappelijke zones werden in het laat-mesolithicum en vroeg-neolithicum gebruikt voor bewoning, jacht, akkerbouw en veeteelt? (NOaA 2.0-vraag 8).
- Welke rol speelt de exploitatie van natuurlijke voedselbronnen (inclusief jacht en visserij) na de introductie van de landbouw? (NOaA 2.0-vraag 22).
- In hoeverre kende het nederzettingssysteem differentiatie in termen van nederzettingsgrootte, locatie, functie of belang? (NOaA 2.0-vraag 44).

² IVO-P, protocol 4003

³ SIKB 2018.

⁴ Halverstad 2020.

- Welke veranderingen treden op de in samenstelling en ruimtelijke ordening van erven? (NOaA 2.0-vraag 104).

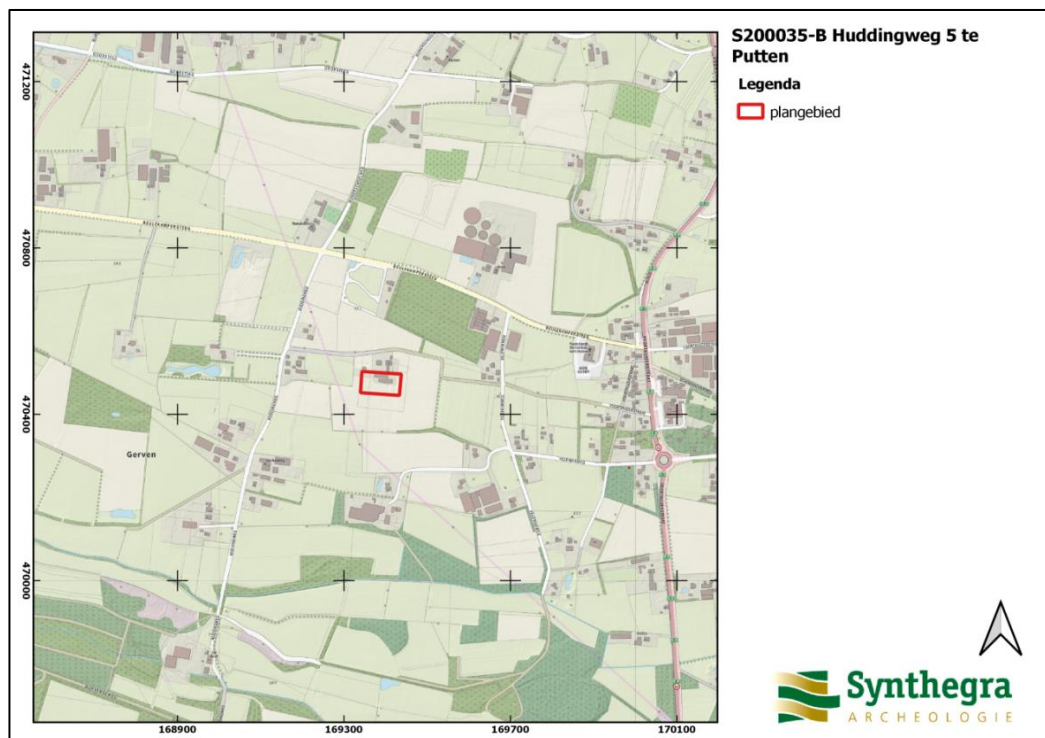
Onderzoeksvragen

De onderzoeksresultaten dienen om (een zo volledig mogelijk) inzicht te krijgen in aard, omvang en datering van de aan te treffen archeologische resten. Daartoe dienen de volgende onderzoeksvragen uit het Programma van Eisen te worden beantwoord:⁵

1. Zijn er sporen en/of structuren aanwezig? Zo ja: wat is de aard, omvang, datering en conserverings-toestand van de sporen en structuren?
2. Welke materiaalcategorieën zijn aanwezig en hoe is de conserveringstoestand van de diverse vondst-categorieën?
3. Wat is de ruimtelijke spreiding van de archeologische resten, zowel horizontaal als verticaal/stratigra-fisch?
4. Hoe ziet de bodemopbouw eruit en komt dit overeen met het beeld uit het vooronderzoek?
5. Welke nadere informatie kan dit onderzoek opleveren met betrekking tot het ontstaan en de bewonings-geschiedenis van het gebied?
6. Welke relatie kan gelegd worden tussen de mogelijk aanwezige archeologisch resten en vindplaatsen in de wijdere omgeving?

1.3 Ligging en huidige situatie plangebied

Het plangebied beslaat een oppervlak van circa 15.000 m² en is gelegen aan de Huddingweg 5 te Putten (afbeelding 1). Het plangebied is in gebruik als landbouwgrond en is bebouwd met een aantal gebouwen en opstallen.

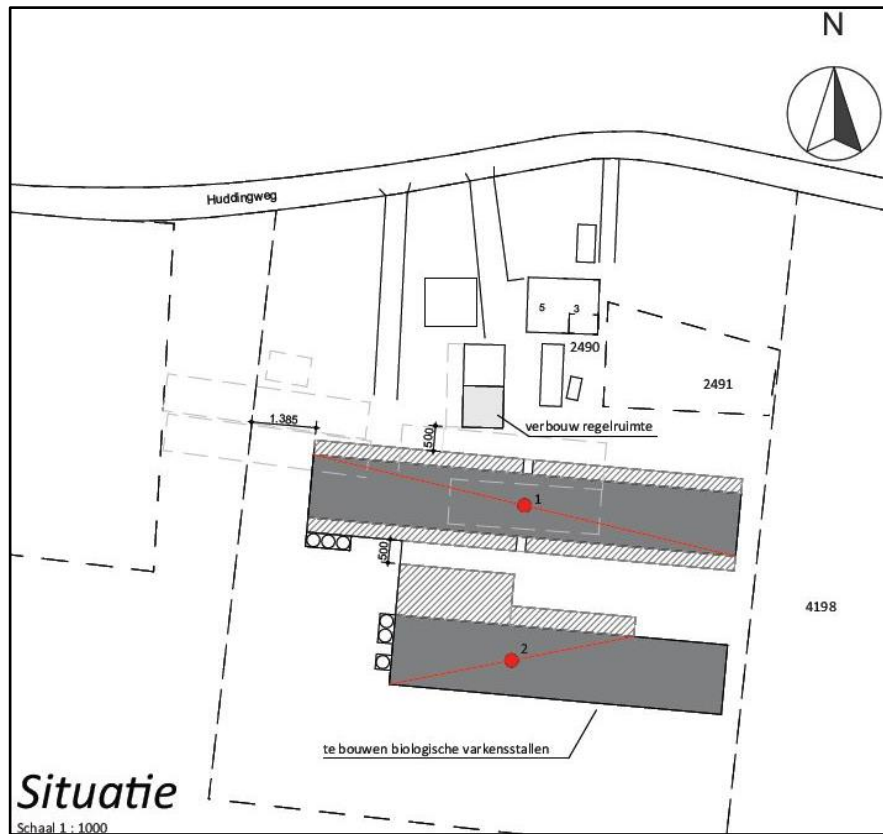

Afbeelding 1: Het plangebied, rood omkaderd, op de Topografische Kaart van Nederland 1:25.000 (Bron: www.pdok.nl).

⁵ Halverstad 2020.

1.4 Toekomstige situatie plangebied

De huidige inrichting zal worden gewijzigd. Er zullen twee nieuwe stallen zullen worden gebouwd (afb. 2). De nieuwe stallen zullen grotendeels op de plaats van de bestaande opstallen worden gebouwd.

Afbeelding 2: Toekomstige situatie binnen het plangebied. (Bron: opdrachtgever)

2 Vooronderzoek

2.1 Inleiding

Er is voor het plangebied geen bureau- en/of booronderzoek uitgevoerd. Volgens het PvE blijkt uit de archeologische beleidskaart van de gemeente Putten dat het plangebied binnen een zone ligt waarvoor een hoge archeologische verwachting geldt. In het plangebied en in de directe omgeving (binnen een straal van 500 meter) heeft niet eerder een archeologisch onderzoek plaatsgevonden. Op een afstand van circa 500 tot circa 650 meter zijn één waarneming en drie onderzoeksmeldingen bekend:

Zaakidentificatienummer 2941834100

Op een afstand van circa 650 meter ten noordoosten van het plangebied zijn in het verleden bij het aanbrengen van verbeteringen aan de Voorthuizerweg, Hallstatturnen gevonden (centrumcoördinaat 170050/470800).⁶

Zaakidentificatienummers 2243184100 en 2243192100

Op een afstand van circa 600 meter ten oosten van het plangebied is door Oranjewoud BV in 2009 een bureauonderzoek uitgevoerd ten behoeve van de aanleg van de rotonde Veldwijkweg-Veenhuizerweg (zaakidentificatienummer: 2243184100) en de rotonde Voorthuizerstraat-Beulekampersteeg (zaakidentificatienummer 2243192100).⁷ Uit dit onderzoek bleek dat beide locaties in een voormalige heidegebied liggen. Het ontginningsdek is hier dunner dan in de enkeerdgronden. Verwacht werd dat de archeologische resten minder diep zouden liggen en zeer waarschijnlijk verstoord zouden zijn bij het aanleggen van de toenmalige bestaande infrastructuur. Er werd geen vervolgonderzoek noodzakelijk geacht.

Zaakidentificatienummer 2170210100

Op een afstand van ongeveer 500 meter ten zuidwesten is een onderzoeksmelding bekend. Het betreft een bureauonderzoek dat in 2007 werd uitgevoerd door RAAP. Nadere gegevens over dit onderzoek ontbreken echter.

2.2 Gespecificeerde archeologische verwachting op basis van het PvE

Op basis van de geomorfologische kaart ligt het plangebied op een overgang van een dekzandrug (code 3B53y; (zuidelijk deel van het plangebied) naar een vlakte van ten dele verspoelde dekzanden of löss (code 2M53; noordelijk deel). Door hun hoge ligging vormden de dekzandruggen of hoogtes in glooiingen een gunstige locatie voor kampementen van jagers/verzamelaars en voor nederzettingsterreinen van landbouwers.

Op de bodemkaart komen in het plangebied hoge zwarte enkeerdgronden; leemarm en zwak lemig fijn zand (code zEZ21) voor. Volgens de kadastrale minuut gemeente Putten, sectie F, blad 3 uit circa 1832 en bijbehorende Oorspronkelijke Aanwijzende Tafel (OAT) was het plangebied destijds in gebruik als bouwland en onbebouwd.

⁶ Melding "Oud Archief". 'Geïmproviseerd' fiche in CAA met de tekst: 'Garderen. 170.05/470.80. Hall-statturnen gevonden bij wegverbetering'. Onder genoemde coördinaten bevindt zich in het Oud Archief een oranje R.D.O.B.-fiche met de tekst: 'LOSSEVONDST. Urnen. De urnen - Hallstatturnen - zijn gevonden bij het aanbrengen van verbeteringen aan de weg'.

⁷ Teekens en Spoelstra 2009.

In het plangebied kunnen onder het esdek bewoningssporen worden verwacht die kunnen bestaan uit paalsporen, haardkuilen, vuursteenconcentraties, afvalkuilen, greppels en structuren als huisplattegronden en bijgebouwen. De eventueel aanwezige vindplaats(en) is (zijn) te verwachten onder het esdek in de top van de dekzandafzettingen. Deze archeologische resten dateren naar verwachting uit de periode Neolithicum – Vroege Middeleeuwen en zullen onder het aanwezige esdek goed bewaard zijn gebleven.

Periode	Verwachting	Verwachte kenmerken vindplaats	Diepteligging sporen
laat-paleolithicum – mesolithicum	Laag	Bewoningssporen, tijdelijke kampementen: vuursteen artefacten, haardkuilen	nvt
neolithicum – vroege middeleeuwen	Hoog	Nederzetting: cultuurlaag, fragmenten aardewerk, natuursteen, gebruiksvoorwerpen	onder esdek
late middeleeuwen – nieuwe tijd	Laag	Nederzetting: cultuurlaag, fragmenten aardewerk, natuursteen, gebruiksvoorwerpen	in esdek

Tabel 1: Gespecificeerde archeologische verwachting.

3 Veldonderzoek

3.1 Methode

Het onderzoek is uitgevoerd volgens de uitgangspunten en randvoorwaarden zoals vastgelegd in het Programma van Eisen (PvE) dat is opgesteld door R.N. Halverstad.⁸ In totaal is 360 m² onderzocht. Er zijn twee proefsleuven aangelegd (respectievelijk 4 x 70 m en 4 x 20 m) waarin één vlak is aangelegd en gedocumenteerd. Er is één profiel aangelegd in proefsleuf 1, waarbij één kolomopname is gedocumenteerd. Proefsleuf 1 (ca. 4 x 70 m) is vanaf de zuidoosthoek van het terrein in westelijke richting langs de perceelgrens uitgezet. Proefsleuf 2 is min of meer haaks op proefsleuf 1 in noordelijke richting uitgezet. Deze proefsleuf is iets korter gehouden; de bespaarde vierkante meters zijn ingezet voor een uitbreiding van proefsleuf 1. Dit is besproken met dhr. M. Wispelwey (gemeente Putten). In proefsleuf 2 zijn geen profielen aangelegd.

De vlakaanleg heeft laagsgewijs plaatsgevonden tot op het vlakniveau waarop de grondsporen zichtbaar werden en het vlak te interpreteren was. Per haal van de graafmachine is met behulp van de metaaldetector door een metaaldetectorspecialist het blootgelegde vlak afgezocht. Behalve het vlak is ook de stort met behulp van de metaaldetector onderzocht. Na iedere haal van de graafmachine is het vlak op vondsten en grondsporen gecontroleerd.

Een selectie van de aangetroffen sporen is gecoupeerd en eventueel afgewerkt tot op het niveau dat noodzakelijk was voor het beantwoorden van de vraagstellingen. Grondsporen die behoren bij een structuur zijn niet gecoupeerd, zodat bij een eventuele opgraving de structuur integraal kan worden onderzocht.

De vondsten zijn per spoor, per laag en per segment verzameld. Alle relevante profielen zijn gedocumenteerd en beschreven door een fysisch geograaf. Het vlak en de profielen zijn lithologisch beschreven conform de NEN 5104⁹ en bodemkundig¹⁰ geïnterpreteerd.

Het vlak is getekend op een schaal van 1:50 en gefotografeerd. De profielen en de coupes zijn op schaal 1:20 getekend. Alle foto's van het vlak, sporen, coupes en profielen zijn voorzien van een noordpijl, een schaalstok en een fotobordje of fotoformulier met het onderzoeksmeldingsnummer en objectgegevens. In iedere proefsleuf is per vlak de hoogte gemeten in raaien met een tussenafstand van 5 m. Het gebruikte meetsysteem is aangelegd met behulp van een RK-GPS.

3.2 Landschapsgenese en bodemopbouw

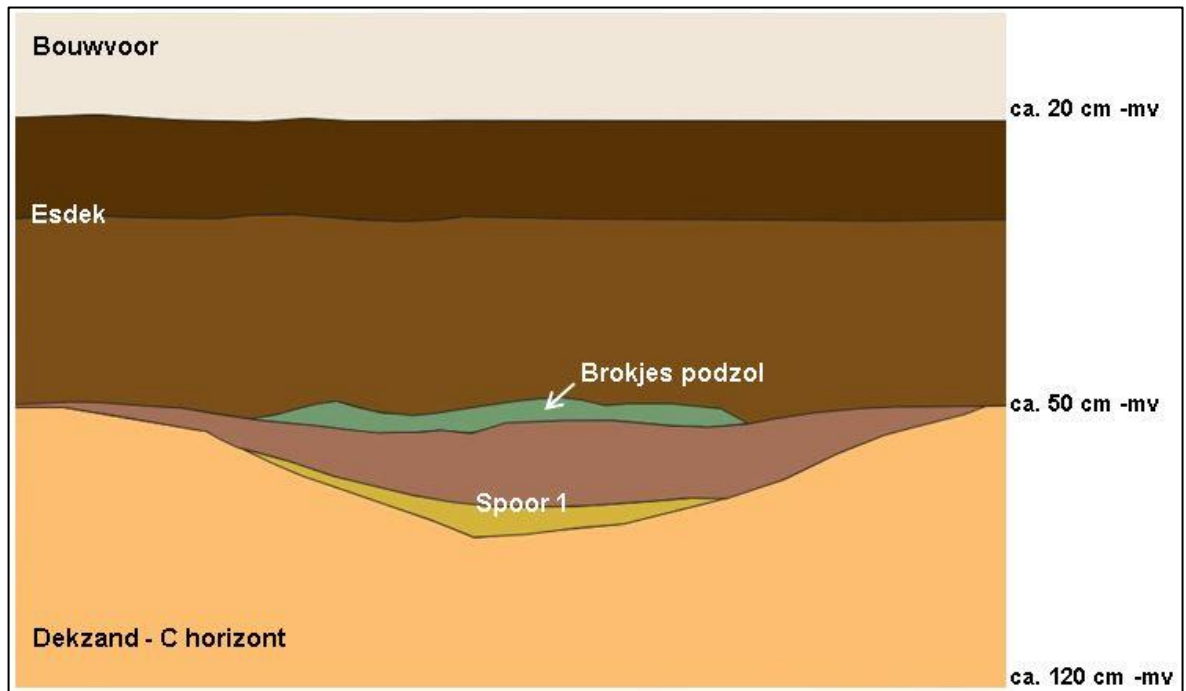
Er is één kolomopname tot een diepte van ca. 1,2 m -mv gedocumenteerd in het profiel van proefsleuf 1 (afb. 3). Hieruit valt op te maken dat de bodemopbouw redelijk onverstoord is. Tot een diepte van 120 cm -mv (11,5 m +NAP) is sediment aangetroffen bestaand uit geelgrijs, matig fijn, matig siltig zand. Het betreft hier de C-horizont en is geïnterpreteerd als dekzand behorende tot de Formatie van Boxtel, laagpakket van Wierden. In de top van dit pakket heeft bodemvorming plaatsgevonden waarvan enkel nog de BC-horizont is aangetroffen dat lichtbruin verkleurd was door humusverspoelingen. Op deze deels verstoorde top van het dekzand is tussen 20 - 50 cm -mv (12,5-12,2 meter +NAP) een laag donkerbruin tot zwart matig fijn, matig

⁸ Halverstad 2020.

⁹ Nederlands Normalisatie-instituut 1989.

¹⁰ De Bakker en Schelling 1989.

siltig, kalkloos, sterk humeus zand aangetroffen. Dit pakket is geïnterpreteerd als een esdek. Hierboven lag de bouwvoor (tot ca. 20 cm –mv fowel 12,5 m +NAP).

Afbeelding 3: Kolomopnameproefsleuf 1.

3.3 Analyse sporen en structuren

Proefsleuf 1

In proefsleuf 1 is één vlak aangelegd. Hierin zijn onder het esdek aan de westkant enkele sporen aangetroffen (bijlage 3): een schijnbaar rechthoekige greppel (S1, mogelijk een omgrachting, afb. 4), een gedempte sloot (S12) en elf (vermoedelijke) paalkuilen. Opvallend is dat ten oosten van de gedempte sloot geen sporen meer voorkomen, behoudens een smalle perceelgreppel (S18) in het oostelijke deel van de proefsleuf. Alle sporen hebben dezelfde vulling: grijsbruin zwak siltig zand (zie bijlage 3, sporenlijst).

Afbeelding 4: Spoor 1 in proefsleuf 1, vlak 1.

Meerdere paalkuilen lagen dusdanig dat deze mogelijk deel uitmaakten van een bootvormige huisplattegrond. Om dit te controleren is de proefsleuf hier enkele meters in zuidelijke richting uitgebreid. Er werd een smalle perceelgreppel (S18) aangetroffen, die parallel liep aan greppel S1, die eerder was aangetroffen. Op grond van deze resultaten kan niet worden uitgesloten dat het bij de paalkuilen toch om een structuur gaat, maar het lijkt zeker niet om een huisplattegrond te gaan gezien de aard en omvang van de paalkuilen.

Voor de datering kan enkel worden uitgegaan van de aard en kleur van de sporen (hetzelfde als het plaggendeck erboven), en het vondstmateriaal uit de gedempte sloot (bakstenen, niet verzameld) en de vermoedelijke omgrachting. Op basis van twee coupes lijkt het hier om twee verschillende, op elkaar uitkomende sporen te gaan: een min of meer noordzuid-lopende sloot met daarin roodbakkend geglaazuurd aardewerk en daar parallel aan een smalle, ondiepe greppel die met een bocht in deze sloot uitkomt. De sporen zijn op basis van aard van de sporen, de bakstenen en het aardewerk te dateren in de periode Late Middeleeuwen – Nieuwe Tijd.

Afbeelding 5: Spoor 6 in proefsleuf 1, vlak 1.

Proefsleuf 2

In proefsleuf 2 is een derde, smalle perceelgreppel (S22) aangetroffen, alsmede twee recente verstoringen. Volgens de eigenaar/opdrachtgever hebben in dit perceel perenbomen gestaan: de verstoringen kunnen daarmee te maken hebben (platbedden, potkuilen).

3.4 Vondstmateriaal

Het vondstmateriaal bestaat uit vier fragmenten (vondstnr. 1) roodbakkend geglaazuurd nieuwetijds aardewerk dat is aangetroffen in de rechthoekige greppel (wp1, S1).

3.5 Specialistisch onderzoek

Niet van toepassing.

4 Beantwoording van de onderzoeksvragen en conclusies

4.1 Beantwoording van de onderzoeksvragen

Op basis van de resultaten van het proefsleuvenonderzoek kunnen de vragen uit het PvE als volgt worden beantwoord.

1. *Zijn er sporen en/of structuren aanwezig? Zo ja: wat is de aard, omvang, datering en conserverings-toestand van de sporen en structuren?*

Er zijn in proefsleuf 1 meerdere sporen aangetroffen: een schijnbaar rechthoekige greppel (S1, mogelijk een omgrachting), een gedempte sloot (S12) en elf (vermoedelijke) paalkuilen. Opvallend is dat ten oosten van de gedempte sloot geen sporen meer voorkomen, behoudens een smalle perceelgreppel (S18) in het oostelijke deel van de proefsleuf. In proefsleuf 2 is een derde, smalle perceelgreppel (S22) aangetroffen, alsmede twee recente verstoringen. Aan de hand van de aard van sporen (perceleringsgreppels en paalkuilen die niet een structuur lijken te vertegenwoordigen) lijkt de informatiewaarde laag.

2. *Welke materiaalcategorieën zijn aanwezig en hoe is de conserveringstoestand van de diverse vondst-categorieën?*

Er zijn bakstenen en vier fragmenten roodbakkerend geglaazuurd aardewerk aangetroffen in een rechthoekige greppel (S1). De conserveringstoestand is redelijk.

3. *Wat is de ruimtelijke spreiding van de archeologische resten, zowel horizontaal als verticaal/stratigrafisch?*

Er is een aantal sporen aangetroffen in het vlak op een diepte van ca. 120 cm -mv (zie bijlage 2) en vooral in het westen van proefsleuf 1. In één spoor (S1) is materiaal aangetroffen dat dateert in de Nieuwe tijd..

4. *Hoe ziet de bodemopbouw eruit en komt dit overeen met het beeld uit het vooronderzoek?*

Tot een diepte van 120 cm -mv (11,5 m +NAP) is sediment aangetroffen bestaand uit geelgrijs, matig fijn, matig siltig zand. Het betreft hier de C-horizont en is geïnterpreteerd als dekzand behorende tot de Formatie van Bortel, laagpakket van Wierden. In de top van dit pakket heeft bodemvorming plaatsgevonden waarvan enkel nog de BC-horizont is aangetroffen dat lichtbruin verkleurd was door humusverspoelingen. Op deze deels verstoorde top van het dekzand is tussen 20 - 50 cm -mv (12,5 – 12,2 meter +NAP) een laag donkerbruin tot zwart matig fijn, matig siltig, kalkloos, sterk humeus zand aangetroffen. Dit pakket is geïnterpreteerd als een esdek. Hierboven lag de bouwvoor (tot ca. 20 cm -mv). Het bodemprofiel kan als intact gezien worden. Het ontbreken van de top van het dekzand is een gebruikelijk voorkomen onder opgebrachte esdeklagen. Een eventuele vondstlaag van een nederzetting ontbreekt, maar sporen zullen nog wel bewaard kunnen zijn in de natuurlijke ondergrond (de C-horizont).

5. *Welke nadere informatie kan dit onderzoek opleveren met betrekking tot het ontstaan en de bewonings-geschiedenis van het gebied?*

Op basis van de resultaten kunnen hierover geen uitspraken worden gedaan. De aangetroffen sporen dateren uit de periode Late Middeleeuwen en Nieuwe Tijd, maar lijken geen deel uit te maken van een

structuur. Er zijn geen archeologische resten aangetroffen uit de periode Neolithicum – Vroege Middeleeuwen, hoewel deze wel werden verwacht.

6. *Welke relatie kan gelegd worden tussen de mogelijk aanwezige archeologisch resten en vindplaatsen in de wijdere omgeving?*

Er is geen relatie met vindplaatsen in de wijdere omgeving.

De in het PvE genoemde vragen uit de NoaA 2.0 zijn op basis van de resultaten niet te beantwoorden.

4.2 Conclusies

Tijdens het proefsleuvenonderzoek zijn in het vlak sporen waargenomen en is op zeer beperkte schaal vondstmateriaal aangetroffen, dat is verzameld (vier fragmenten nieuwetijds roodbakkend geglaazuurd aardewerk, aangetroffen in een greppel). Het gaat bij de sporen om enkele greppels/sloten en meerdere paalkuilen. Er lijkt geen sprake te zijn van een huisplattegrond, maar mogelijk een structuur. Om dit te controleren is de proefsleuf ter hoogte van de concentratie paalkuilen enkele meters in zuidelijke richting uitgebreid. Er werd een smalle perceelgreppel (S18) aangetroffen, die parallel liep aan greppel S1, die eerder was aangetroffen. Op grond van deze resultaten kan niet worden uitgesloten dat het bij de paalkuilen om een structuur gaat, maar door het onregelmatige patroon lijkt dit niet waarschijnlijk. De aangetroffen sporen wijzen eerder op een landelijk gebruik (waarbij te denken valt aan perceelsloten en verwante structuren). Het bodemprofiel kan als intact gezien worden.

5. Archeologische waardering en selectieadvies

5.1 Waardering¹¹

Om tot een afgewogen oordeel te komen over de archeologische waarde van een archeologisch interessante locatie dient volgens de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie een vastomlijnde procedure te worden gevolgd.¹² Eerst dient een standaard scoringstabel ingevuld te worden. Aan de hand van een aantal parameters, te weten belevingsaspecten, fysieke criteria en inhoudelijke criteria, wordt de score bepaald.

Bij een bovengemiddelde score voor fysieke kwaliteit (vijf of zes punten) is een vindplaats in principe behoudenswaardig. Bij een middelmatige tot lage score (vier punten of minder) voor de belevingswaarde en fysieke kwaliteit, wordt naar de inhoudelijke kwaliteitscriteria gekeken om te bekijken of de vastgestelde vindplaats behoudenswaardig is. Indien te verwachten is dat op één van deze criteria hoog wordt gescoord, worden de archeologische vindplaatsen behoudenswaardig geacht.

Vindplaatsen die op grond van hun fysieke kwaliteit als in principe behoudenswaardig zijn aangemerkt, worden vervolgens gewaardeerd op hun inhoudelijke kwaliteit. Eerst vindt een afweging plaats op de eerste drie inhoudelijke kwaliteitscriteria; zeldzaamheid, informatiewaarde en ensemblewaarde. Bij een bovengemiddelde score van zeven punten of meer wordt de vindplaats als behoudenswaardig aangemerkt. Bij een lagere inhoudelijke waardering (minder dan zeven punten) wordt nagegaan of het criterium representativiteit van toepassing is. Zo ja, dan wordt een voorstel gedaan voor een als behoudenswaardig aan te merken steekproef per categorie. De overige vindplaatsen zijn niet behoudenswaardig.

Om tot een afweging te kunnen komen, wordt daarbij een intervalschaal gehanteerd, waarbij meetwaarden (scores 1, 2 of 3) worden toegekend aan de scores 'laag', 'midden' en 'hoog'. De wijze waarop deze waardering tot stand is gekomen is terug te vinden op de website van de SIKB (www.SIKB.nl).

Voor het plangebied zijn de factoren als volgt ingevuld (tabel 5.1):

Beleving

Bij beleving gaat het om zichtbare monumenten waarbij de criteria schoonheid en herinnering worden gebruikt. Aangezien er geen zichtbare monumenten zijn aangetroffen, zijn deze criteria hier niet van toepassing.

Fysieke kwaliteit

De fysieke kwaliteit wordt bepaald door de mate waarin archeologische overblijfselen nog intact en in hun oorspronkelijke positie aanwezig zijn. Binnen deze waarde wordt onderscheid gemaakt tussen de criteria gaafheid en conservering. De afdekking van de bodems met een dik plaggendeck zorgt voor een goede conservering van de aangetroffen archeologische waarden. Een representatief aantal sporen is gecoupeerd, waarbij is gebleken dat paalsporen en kuilen zich duidelijk aftekenen.

Inhoudelijke kwaliteit

¹¹ volgens specificatie VS 06

¹² SIKB 2010.

Binnen de inhoudelijke kwaliteit staan vier criteria centraal: zeldzaamheid, informatiewaarde, ensemblewaarde en representativiteit. In het geval van dit onderzoek scoren al deze criteria laag (tabel 5.1)

Op grond van het waarderingscriteria is af te leiden dat de onderzoekslocatie niet behoudenswaardig is.

Waarden	Criteria	Scores		
		Hoog	Midden	Laag
Beleving	Schoonheid	Wordt niet gescoord		
	Herinneringswaarde	Wordt niet gescoord		
Fysieke kwaliteit	Gaafheid		2	
	Conservering		2	
Inhoudelijke kwaliteit	Zeldzaamheid			1
	Informatiewaarde			1
	Ensemblewaarde			1
	Representativiteit			1

Tabel 2: Scoretabel ter waardering van de vindplaats.

5.2 Selectieadvies¹³

Binnen de grenzen van het plangebied zijn geen behoudenswaardige archeologische resten aangetroffen. Om deze reden wordt aanbevolen geen vervolgonderzoek te laten uitvoeren bij bodemverstorende activiteiten. Het definitieve selectiebesluit zal worden genomen door de bevoegde overheid, de gemeente Putten. Er dient rekening te worden gehouden met het vastgestelde archeologische beleid (bijvoorbeeld gestelde prioriteiten) van de bevoegde overheid. Het is niet toegestaan rekening te houden met andere beleidskeuzes of -prioriteiten: die afweging maakt deel uit van het selectiebesluit en is voorbehouden aan de betreffende overheid zelf.

Bovenstaande vormt een selectieadvies. Met nadruk willen wij de opdrachtgever erop wijzen dat dit advies nog niet betekent dat in deze fase van het vergunningsverleningstraject reeds bodemverstorende activiteiten of daarop voorbereidende activiteiten kunnen worden ondernomen. De resultaten van dit onderzoek dienen vooraleerst te worden beoordeeld door de bevoegde overheid (gemeente Putten). Deze neemt vervolgens een definitief selectiebesluit.

Er is geprobeerd een zo gefundeerd mogelijk advies te geven op grond van de gebruikte onderzoeksmethoden. De aanwezigheid van archeologische sporen of resten in het plangebied kan nooit volledig worden uitgesloten. Synthegra wil de opdrachtgever er daarom op wijzen dat, indien tijdens de werkzaamheden een (mogelijke) archeologische vondst wordt gedaan dan geldt de wettelijke meldingsplicht, zoals omschreven in artikel 5.10 van de Erfgoedwet bij de minister. Uit praktisch oogpunt kan een dergelijke toevalsvondst bij de gemeente worden gemeld.

¹³ Volgens specificatie VS 07.

Bronnen

Literatuur

Bakker, H. de en J. Schelling, 1989: *Systeem van bodemclassificatie voor Nederland, de hogere niveaus*. Staring Centrum, Wageningen.

Halverstad, R.N. 2020: *Programma van Eisen Huddingweg 5 te Putten, IVO-P*, Putten.

Hendriks, J.A., 1998: *De ontginning van Nederland. Het ontstaan van de agrarische cultuurlandschappen in Nederland*. Matrijs, Utrecht.

Mulder, E.F.J. de, M.C. Geluk, I.L. Ritsema, W.E. Westerhoff en T.E. Wong, 2003: *De ondergrond van Nederland*. Wolters-Noordhoff, Groningen/Houten.

Nederlands Normalisatie-instituut, 1989: *NEN 5104 Geotechniek - Classificatie van onverharde grondmonsters*. Nederlands Normalisatie-instituut, Delft.

Stichting Infrastructuur Kwaliteitsborging Bodembeheer, 2010: *Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie, versie 3.2*. SIKB, Gouda.

Stichting Infrastructuur Kwaliteitsborging Bodembeheer, 2018: *Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie, versie 4.1*. SIKB, Gouda.

Bijlagen:

Bijlage 1: Overzicht relevante en geologische tijdvakken

Overzicht geologische en archeologische tijdvakken

Ouderdom in jaren	Chronostratigrafie						MIS	Lithostratigrafie										
	Kwartair	Laat	Holoceen						1	Formaties: Naaldwijk (marien), Nieuwkoop (veen), Echteld (fluviaatiel)		Formatie van Beegden						
11.755			Laat-Weichselien (Laat-Glaciaal)	Weichselien (ijstijd)	Laat			Late Dryas (koud)	2	Formatie van Kreftenheye								
12.745													Midden-Weichselien (Pleniglaciaal)			Allerød (warm)		
13.675																	Vroege Dryas (koud)	
14.025																		Bølling (warm)
15.700																		
29.000						Midden-Pleniglaciaal	3											
50.000								Vroeg-Pleniglaciaal	4									
75.000													Vroeg-Weichselien (Vroeg-Glaciaal)	5a				
		5b																
			5c															
				5d														
115.000					Eemien (warme periode)		5e	Eem Formatie										
130.000		Midden			Midden	Saalien (ijstijd)		6	Formatie van Drente									
370.000			Holsteinien (warme periode)			Formatie van Urk												
410.000			Elsterien (ijstijd)				Formatie van Peelo											
475.000			Cromerien (warme periode)					Formatie van Sterksel										
850.000			Vroeg	Vroeg		Pre-Cromerien												
2.600.000																		

Cal. jaren v/n Chr.	¹⁴ C jaren	Chronostratigrafie		Pollen zones	Vegetatie	Archeologische perioden			
1950	0	Laat	Subatlanticum koeler vochtiger	Vb2	Loofbos eik en hazelaar overheersen haagbeuk veel cultuurplanten rogge, boekweit, korenbloem	Nieuwe tijd			
-1500				Vb1		Middeleeuwen			
-450				Va		Romeinse tijd			
0		Midden	Subboreaal koeler droger	IVb	Loofbos eik en hazelaar overheersen beuk>1% invloed landbouw (granen)	IJzertijd			
-12				IVa		Bronstijd			
-800	815					Neolithicum			
-2000	2650	III	Loofbos eik, els en hazelaar overheersen in zuiden speelt linde een grote rol	Mesolithicum					
3755	5000								
-4900									
-5300		Vroeg	Boreaal warmer	II	den overheerst hazelaar, eik, iep, linde, es				
7020	8000								
-8240	9000								
-8800		Laat-Pleistoceen	Preboreaal warmer	I	eerst berk en later den overheersend	Laat-Paleolithicum			
11.755	10.150								
12.745	10.800								
13.675	11.800	Weichselien (ijstijd)	Laat-Weichselien (Laat-Glaciaal)	Late Dryas	LW III	parklandschap			
14.025	12.000			Allerød	LW II	dennen- en berkenbossen			
15.700	13.000			Vroege Dryas	LW I	open parklandschap			
-35.000				Bølling		open vegetatie met kruiden en berkenbomen			
75.000		Midden-Pleistoceen	Midden-Weichselien (Pleniglaciaal)			perioden met een poolwoestijn en perioden met een toendra	Midden-Paleolithicum		
115.000						Vroeg-Weichselien (Vroeg-Glaciaal)			perioden met bos en perioden met een subarctisch open landschap
130.000									Eemien (warme periode)
-300.000		Midden-Pleistoceen	Saalien (ijstijd)				Vroeg-Paleolithicum		

Chronostratigrafie voor Noordwest-Europa volgens Zagwijn (1974), Vandenberghe (1985) en De Mulder *et al.* (2003). Lithostratigrafie volgens De Mulder *et al.* (2003). Mariene isotoop stadium (MIS) volgens Bassinot *et al.* (1994). Atmosferische data volgens Stuiver *et al.* (1998). Zuurstofisotoop calibratie (OxCal) versie 3.9 Bronk Ramsey (2003), toegepast op het Laat-Weichselien en het Holoceen. Archeologische periode-indeling en ouderdom volgens de Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek (ROB). Vegetatie bewerkt volgens Berendsen (2000). Pollenzones volgens P. Vos & P. Kiden (2005).

Bijlage 2: Allesporenkaart

S200035-B Huddingweg
te Putten
Allesporenkaart

Legenda

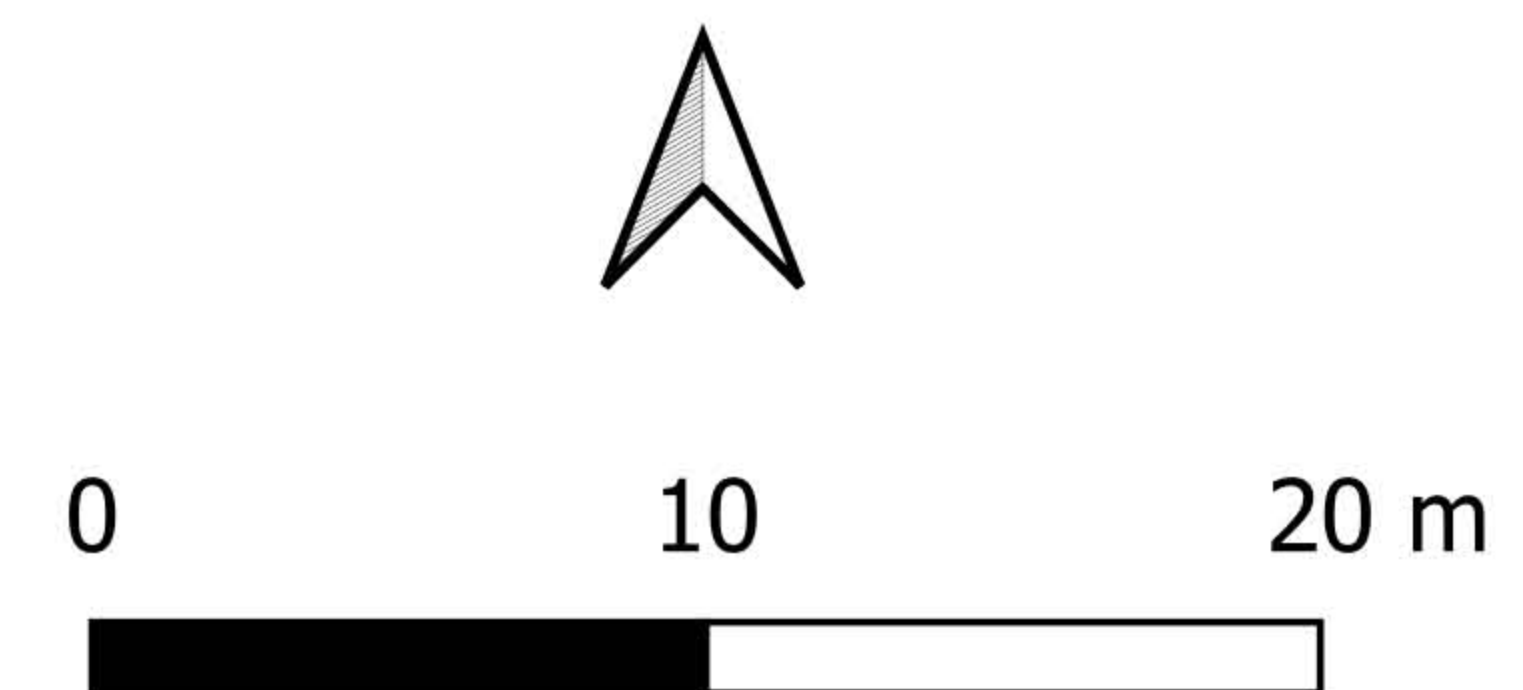
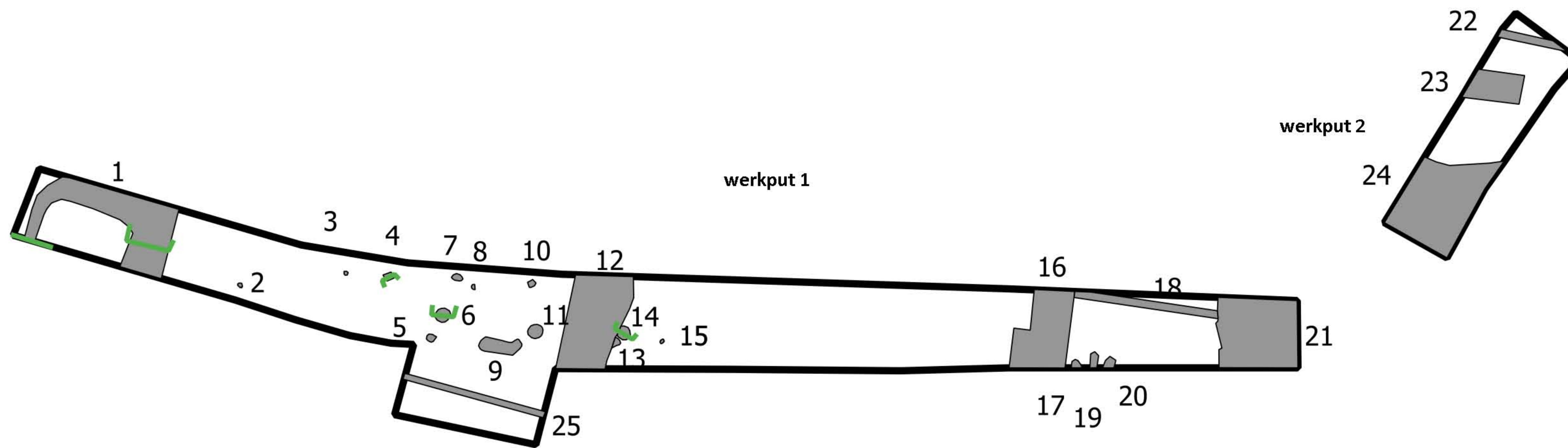
- sporen
- coupelijnen
- werkput

470500.000

470450.000

169375.000

169425.000

Bijlage 3: Sporenlijst

Projectnummer: S200035-B
 Gemeentecode: PUTHU
 Onderzoeksmeldingsnr.: 4888313100

Toponiem: Huddingweg 5
 Plaats: Putten
 Gemeente: Putten

S	WP	VL	VORM	LxB (in cm)	TEXTUUR	KLEUR	INSLUITSEL	COUPE	DIEPTE	INTERPRETATIE	OPMERKINGEN
1	1	1	Rechthoekig	800x400	ZS1	gr br	BKST	ja	80 cm	greppel	lme - nt
2	1	1	Rond	diam. 25	ZS1	gr br				paalkuil	lme - nt
3	1	1	Rond	diam 22	ZS1	gr				vlek	lme - nt
4	1	1	Vierkant	40x40	ZS1	gr br		ja	2 cm	vlek	natuurlijke verstoring
5	1	1	Ovaal	55x41	ZS1	gr br				paalkuil	lme - nt
6	1	1	Rond	80x70	ZS1	gr br		ja	24 cm	paalkuil	lme - nt
7	1	1	Ovaal	60x36	ZS1	gr br				paalkuil	lme - nt
8	1	1	Onregelmatig	28x22	ZS1	gr br				paalkuil	lme - nt
9	1	1	Onregelmatig	200x60	ZS1	gr br				kuil	lme - nt
10	1	1	Onregelmatig	42x37	ZS1	gr br				paalkuil	lme - nt
11	1	1	Rond	diam. 55	ZS1	gr br				paalkuil	lme - nt
12	1	1	Linear	405x268	ZS1	gr br	BKST			sloot	lme - nt
13	1	1	Onregelmatig	50x34	ZS1	gr br				paalkuil	lme - nt
14	1	1	Rond	70x64	ZS1	gr br	HK	ja	22 cm	paalkuil	lme - nt
15	1	1	Ovaal	22x17	ZS1	gr br				paalkuil	lme - nt
16	1	1	Onregelmatig	450x285	ZS1	dbr gr	plastic			vsr	recent
17	1	1	Onregelmatig	40x33	ZS1	dgr	plastic			vsr	recent
18	1	1	Linear	800x38	ZS1	dgr/gr				perceelgreppel	lme - nt
19	1	1	Onregelmatig	80x40	ZS1	br ge				vsr	recent
20	1	1	Onregelmatig	62x55	ZS1	br ge				vsr	recent
21	1	1	Onregelmatig	400x40	ZS1/H3	dbr gr				vsr	recent
22	2	1	Linear	350x45	ZS1	dgr/gr				perceelgreppel	lme - nt
23	2	1	Rechthoekig	235x150	ZS1	gr	plastic			recente kuil	recent
24	2	1	Onregelmatig	600x400	ZS1	br/ge				recente verstoring	recent
25	1	1	Linear	nvt	ZS1	gr			1-3 cm	perceelgreppel	in vlak al bijna weg

